

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสังคมสงเคราะห์เด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาส ของวัดตาลเจ็ดช่อ ตำบลตลาดกรวด อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ เพื่อศึกษาการดำเนินงานดูแลให้ความช่วยเหลือสังคมสงเคราะห์เด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสของวัดตาลเจ็ดช่อ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดูแลให้ความช่วยเหลือสังคมสงเคราะห์เด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสของวัดตาลเจ็ดช่อ เพื่อศึกษาความต้องการของเด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสที่พักอาศัยในวัดตาลเจ็ดช่อ และเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสังคมสงเคราะห์เด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสของวัดตาลเจ็ดช่อ

ผู้ศึกษาได้จัดส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสจำนวน 151 คน เพื่อตอบแบบสอบถามและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ประกอบกับทำการสัมภาษณ์เชิงกลุ่มกับพระสงฆ์ ผู้นำท้องถิ่น ครู และผู้ปกครอง เพื่อให้ได้รายละเอียดของข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้น

สรุปผลการวิจัย

ผู้ศึกษาสามารถสรุปผลของการศึกษาครั้งนี้ โดยสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุ 11-15 ปีมากที่สุด ระดับการศึกษาประถมศึกษามากที่สุด ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในวัดมากที่สุด คือ 4 ปี สถานภาพของบิดามารดาหย่าและแยกทางกันมากที่สุด ภูมิลำเนาเดิมส่วนใหญ่เป็นเด็กนอกเขตพื้นที่จังหวัดอ่างทองมากที่สุด ได้รับการสงเคราะห์ในด้านอาหาร ร้อยละ 96.7 เด็กได้รับการสงเคราะห์ในด้านเสื้อผ้า ร้อยละ 91.4 เด็กได้รับการสงเคราะห์ในด้านการเงิน ร้อยละ 90.7 เด็กได้รับการสงเคราะห์ในด้านที่พักอาศัย ร้อยละ 96.0 และเด็กได้รับการสงเคราะห์ในด้านการศึกษาร้อยละ 95.4

1. สภาพปัญหาการดูแลให้ความช่วยเหลือสังคมสงเคราะห์เด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสของวัดตาลเจ็ดช่อ สามารถนำมาสรุปผลของข้อมูลได้ดังนี้

การดำเนินงานสังคมสงเคราะห์เด็กและเยาวชนเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่มีต่อการอยู่อาศัยและการได้รับความช่วยเหลือ พบว่า การดำเนินงานทุกด้านมีภาพรวมของสภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ มีสภาพปัญหาด้านสวัสดิการ คือ วัดมีการสนับสนุนเงินทุนเพื่อการศึกษาให้เด็ก

และเยาวชนได้อย่างเต็มความสามารถ อยู่ในระดับปานกลาง และวัดจัดกิจกรรมฝึกฝนอาชีพให้เด็ก และเยาวชนอย่างสม่ำเสมอ อาทิ การอบรมงานช่างไฟฟ้า ช่างยนต์งานฝีมือ ทำดอกไม้ประดิษฐ์ งานกัตกระจก ทำเทียนหอมการอบรมงานช่างงานฝีมือ ทำเหล็กคัต ทำมุ้งลวด จากภาพรวมการ ดำเนินงานสังคมสงเคราะห์เกี่ยวกับสภาพปัญหา แสดงให้เห็นว่าสภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 ด้านสวัสดิการพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ วัดมีการสนับสนุน เงินทุนเพื่อการศึกษาให้เด็กและเยาวชนได้ศึกษาอย่างเต็มความสามารถ ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ที่สุด คือ วัดจัดหาเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มให้แก่เด็กและเยาวชน เมื่อพิจารณาจากภาพรวม พบว่า สภาพ ปัญหาที่มีต่อการอยู่อาศัยและการได้รับการช่วยเหลือจากวัดด้านสวัสดิการอยู่ในระดับน้อย

1.2 ด้านจริยธรรม พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ วัดให้ความรู้ และเผยแพร่ ความเข้าใจทางจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ วัดจัดให้เด็กและ เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมด้านความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณที่มาเข้าร่วมกิจกรรมภายในวัด เมื่อพิจารณา จากภาพรวม พบว่า สภาพปัญหาที่มีต่อการอยู่อาศัย และการได้รับการช่วยเหลือจากวัดด้าน จริยธรรมอยู่ในระดับน้อย

1.3 ด้านการศึกษา พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ วัดจัดหาเสื้อผ้า และ เครื่องแบบสำหรับเด็กและเยาวชนเพื่อใช้ในการศึกษา ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ วัดให้ การสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาอย่างเต็มความสามารถ เมื่อพิจารณา จากภาพรวม พบว่า สภาพปัญหาที่มีต่อการอยู่อาศัย และการได้รับการช่วยเหลือจากวัดด้าน การศึกษาอยู่ในระดับน้อย

1.4 ด้านอาชีพ พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ เด็กและเยาวชนมีความพึง พอใจในกิจกรรมฝึกฝนอาชีพที่วัดจัดให้ ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ วัดจัดกิจกรรมฝึกฝน อาชีพให้เด็ก และเยาวชนอย่างสม่ำเสมอ อาทิ การอบรมงานช่างไฟฟ้า ช่างยนต์งานฝีมือ ดอกไม้ ประดิษฐ์ งานกัตกระจก ทำเทียนหอมการอบรมงานช่าง งานฝีมือ ทำเหล็กคัต ทำมุ้งลวด เมื่อ พิจารณาจากภาพรวม พบว่า สภาพปัญหาที่มีต่อการอยู่อาศัยและการได้รับการช่วยเหลือจากวัด ด้านอาชีพอยู่ในระดับน้อย

1.5 ด้านสุขภาพอนามัย พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ เด็กและเยาวชนมี กิจกรรม เล่นดนตรี กีฬา ฟุตบอล บาสเก็ตบอล วอลเลย์บอลฯ ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ เด็กและเยาวชนที่เจ็บป่วย หรือมีปัญหาสุขภาพต้องได้รับการตรวจจากแพทย์เฉพาะทางจะได้รับการ นำไปพบแพทย์ยัง โรงพยาบาลต่าง ๆ เมื่อพิจารณาจากภาพรวม พบว่า สภาพปัญหาที่มีต่อการอยู่อาศัย และการได้รับการช่วยเหลือจากวัดด้านสุขภาพอนามัยอยู่ในระดับน้อย

2. ความต้องการที่มีต่อการอยู่อาศัยและการได้รับความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ การดำเนินงานสังคมสงเคราะห์เด็กและเยาวชนเกี่ยวกับความต้องการที่มีต่อการอยู่อาศัยและการได้รับความช่วยเหลือ พบว่า การดำเนินงานเกือบทุกด้านมีภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านสวัสดิการนั้นอยู่ในระดับมากที่สุดเพียงด้านเดียว แสดงให้เห็นว่าความต้องการในแต่ละด้านวัดได้ จัดหาและให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสเพียงพอ จึงสะท้อนให้เห็นว่าความต้องการเกือบทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด รายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 ด้านสวัสดิการ พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วัดมีการสนับสนุนเงินทุนเพื่อการศึกษาให้เด็กและเยาวชนได้ศึกษาอย่างเต็มความสามารถ ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ วัดจัดหาเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มให้แก่เด็กและเยาวชน เมื่อพิจารณาจากภาพรวม พบว่า ความต้องการที่มีต่อการอยู่อาศัยและการได้รับการช่วยเหลือจากวัดด้านสวัสดิการอยู่ในระดับมากที่สุด

2.2 ด้านจริยธรรม พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วัดสอนให้เด็ก และเยาวชน ได้อบรมเบญจธรรม และสนับสนุนให้ปฏิบัติตาม ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 2 ประเด็น คือ วัดจัดกิจกรรมอบรมกล่อมเกลาเข้าค่ายพุทธบุตรแก่เด็กและเยาวชน และวัดจัดให้เด็กและเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมด้านความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณที่มาเข้าร่วมกิจกรรมภายในวัด เมื่อพิจารณาจากภาพรวม พบว่า ความต้องการที่มีต่อการอยู่อาศัยและการได้รับการช่วยเหลือจากวัดด้านสวัสดิการอยู่ในระดับมากที่สุด

2.3 ด้านการศึกษา พบว่า โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วัดจัดเตรียมพื้นที่ภายในวัดสำหรับเด็ก และเยาวชนใช้ศึกษาหาความรู้และค้นคว้าทางการศึกษาอย่างเพียงพอ อาทิ ห้องสมุด ห้องอ่านหนังสือ ห้องทำกรบ้าน ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ วัดได้ให้เด็ก และเยาวชนปรึกษาทางการเรียนกับพระหรือเณรที่มีความรู้ เมื่อพิจารณาจากภาพรวม พบว่า ความต้องการที่มีต่อการอยู่อาศัยและการได้รับการช่วยเหลือจากวัดด้านการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

2.4 ด้านอาชีพ พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2 ประเด็น คือ วัดจัดหาบุคลากรที่มาให้ความรู้ทางวิชาชีพที่มีความรู้ดี และมีประสบการณ์ที่เหมาะสม มาให้ความรู้ในการประกอบอาชีพแก่เด็กและเยาวชน และกิจกรรมฝึกฝนอาชีพ เด็กและเยาวชน ที่วัดจัดให้สามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพได้จริง ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ เด็ก และเยาวชนมีความพึงพอใจในกิจกรรมฝึกฝนอาชีพที่วัดจัดให้ เมื่อพิจารณาจากภาพรวม พบว่า ความต้องการที่มีต่อการอยู่อาศัยและการได้รับการช่วยเหลือจากวัดด้านอาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด

2.5 ด้านสุขภาพอนามัย พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เด็กและเยาวชนที่เจ็บป่วย หรือมีปัญหาสุขภาพต้องได้รับการตรวจจากแพทย์ เฉพาะทางจะได้รับการนำไปพบแพทย์ยังโรงพยาบาลต่าง ๆ ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ วัดมีสถานที่และอุปกรณ์กีฬาให้เด็กและ

เยาวชนได้ออกกำลังกาย เมื่อพิจารณาจากภาพรวม พบว่า ความต้องการที่มีต่อการอยู่อาศัยและการได้รับการช่วยเหลือจากวัดด้านสุขภาพอนามัยอยู่ในระดับมากที่สุด

3. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสังคมสงเคราะห์เด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสของวัดศาลเจ้าพ่อ สามารถสรุปผลของการจัดทำยุทธศาสตร์ แนวทางการพัฒนาได้ดังนี้

3.1 ยุทธศาสตร์ด้านสวัสดิการ

3.2 ยุทธศาสตร์ด้านอาชีพ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสังคมสงเคราะห์เด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาส ของวัดศาลเจ้าพ่อ ตำบลตลาดกรวด อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง สามารถอภิปรายผลของการศึกษาได้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ดังนี้

1. สภาพปัญหาการดูแลให้ความช่วยเหลือสังคมสงเคราะห์เด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสของวัดศาลเจ้าพ่อ ผลของการศึกษาทำให้ทราบว่าปัญหาในทุกด้าน ๆ อยู่ในระดับน้อยเกือบทุกประเด็น สะท้อนให้เห็นว่าการดำเนินงานสังคมสงเคราะห์ของวัดศาลเจ้าพ่อมีการจัดการในด้านต่าง ๆ ดีในระดับที่เด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสได้รับการสงเคราะห์ทางวัดได้อย่างน่าพึงพอใจ ซึ่งทางวัดมีการดำเนินงานที่ครอบคลุมการช่วยเหลือ สนับสนุน และส่งเสริมได้ดีในทุกด้าน จะมีปัญหาอยู่บ้างในประเด็นเกี่ยวกับ เงินที่ทางวัดมีการสนับสนุนเงินทุนเพื่อการศึกษาให้เด็ก และเยาวชนได้ศึกษา อาจจะยังไม่พอเพียงกับความต้องการ ดังนั้นจึงยังต้องมีการของบประมาณช่วยเหลือในจุดนี้พอสมควร แต่ปัญหานี้อยู่ในระดับปานกลางยังคงสามารถนำมาแก้ไขได้ต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาไพฑูริย์ หาญสามัคคี (2540 : บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ยังคงมีบทบาทสูงในเรื่องการระดมสรรหาและปรับใช้ทรัพยากรต่างๆเพื่อให้เข้า มาสนับสนุนศูนย์การกระตุ้นคนในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในงานด้านต่างๆของศูนย์และการให้คำปรึกษา แนะนำแก่ครูพี่เลี้ยงและผู้ปกครอง

ด้านสวัสดิการ พบว่า วัดมีการสนับสนุนเงินทุนเพื่อการศึกษา และจัดหาเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มให้แก่เด็กและเยาวชน สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการสงเคราะห์หรือการให้ความช่วยเหลือของสมพร เทพสิทธิ (2541 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า การบริการให้ที่พักอาศัยเป็นบริการหลักที่พระสงฆ์ส่วนใหญ่ได้กระทำ พระสงฆ์ต้องจัดที่พักอาศัยให้แก่เด็กและเยาวชนเหล่านั้นให้ได้รับความสะดวก

ด้านจริยธรรม พบว่า วัดให้ความรู้ และเผยแพร่ความเข้าใจทางจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการสงเคราะห์หรือการให้ความช่วยเหลือของสมพร เทพสิทธิ (2541 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า การให้คำแนะนำปรึกษารวมทั้งการอบรมสั่งสอนเพื่อการดำรง

ที่ชีวิตที่ถูกต้อง และชี้แนะให้ประพฤติดีและปฏิบัติชอบ รวมถึงการชี้แนะแนวทางในดำเนินชีวิต หรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

ด้านการศึกษา พบว่า วัดจัดหาเสื้อผ้า เครื่องแบบสำหรับในการศึกษา รวมไปถึงการสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาอย่างเต็มความสามารถ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาอรรถชัย สกลสุภาภรณ์ (2542 : บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ที่สงเคราะห์เด็กนักเรียน โดยบทบาทด้านการศึกษาที่พบมากที่สุด คือ การจัดหาครูมาสอนพิเศษให้แก่เด็ก

ด้านอาชีพ พบว่า เด็กและเยาวชนมีความพึงพอใจในกิจกรรมฝึกฝนอาชีพที่วัดจัดให้ และจัดกิจกรรมฝึกฝนอาชีพให้เด็กและเยาวชน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาอรรถชัย สกลสุภาภรณ์ (2542 : บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ที่สงเคราะห์เด็กนักเรียน โดยบทบาทด้านการศึกษาที่พบมากที่สุด คือ บทบาทด้านการสนับสนุนให้เด็กได้ฝึกอาชีพ

ด้านสุขภาพอนามัย พบว่า เด็กและเยาวชนที่ป่วยหรือมีปัญหาสุขภาพต้องได้รับการตรวจจากแพทย์เฉพาะทาง และจะได้รับการนำไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาลต่าง ๆ สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการสงเคราะห์หรือการให้ความช่วยเหลือของสมพร เทพสิทธิ์า (2541 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า การบริการด้านสุขภาพอนามัย พระสงฆ์มีส่วนช่วยเหลือตามกำลังความสามารถโดยการสนับสนุนและแนะแนวทางที่ดี

2. ความต้องการที่มีต่อการอยู่อาศัยและการได้รับความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ พบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการที่มีต่อการอยู่อาศัย และการได้รับความช่วยเหลืออยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าการดำเนินงานสังคมสงเคราะห์ของวัดตาลเจ็ดข้อมีความพร้อมในการสงเคราะห์ ช่วยเหลือ สนับสนุน และส่งเสริมเด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสได้ดีครอบคลุมทุกด้านที่เป็นความต้องการของเด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาส บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อเด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสนั้นมีความสำคัญอย่างมากในทุกด้าน ทั้งด้านสวัสดิการ จริยธรรม การศึกษา อาชีพ และสุขภาพอนามัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันชัย ปานจันทร์ (2545 : บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่า งานทั้ง 5 ด้าน พระสงฆ์ปฏิบัติอยู่ในระดับสูงทุกด้าน คือ ด้านสวัสดิการพระสงฆ์ได้จัดที่พักอาศัย จัดอาหาร จัดเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม จัดสภาพแวดล้อม จัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ด้านจริยธรรม พระสงฆ์ได้นำเด็กและเยาวชนปฏิบัติธรรมเพื่อสงบจิตใจ ได้นำหลักธรรมไปสั่งสอนเด็กและเยาวชน ด้านการศึกษา พระสงฆ์ได้จัดหาที่เรียน อุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ ด้านอาชีพ พระสงฆ์ได้ฝึกฝนอาชีพ หางานให้ทำ และด้านสุขภาพอนามัย พระสงฆ์คอยดูแล ชี้แนะในการดูแลสุขภาพ สะท้อนให้เห็นว่าวัดและพระสงฆ์มีบทบาทที่ให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาส

ด้านสวัสดิการ พบว่า วัดสนับสนุนเงินทุน เพื่อการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการจัดสวัสดิการของพระมหากษัตริย์ จิตตโสกโณ (2533 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า กิจกรรมด้านศาสนบริการ คือ การให้การสนับสนุนด้านการศึกษาผู้ที่อาศัยในวัดได้รับการศึกษา ตลอดวิชาการเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อมีความรู้และให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้

ด้านจริยธรรม พบว่า วัดสอนให้เด็กและเยาวชนได้อบรมเบญจธรรมและสนับสนุนให้ปฏิบัติตาม รวมทั้งวัดจัดกิจกรรมอบรมกล่อมเกลาเข้าค่ายพุทธบุตรแก่เด็กและเยาวชน สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ของ กรมการศาสนา (2529 : 9-10) ที่กล่าวว่า วัดและพระสงฆ์มีหน้าที่ด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมโดยจัดในลักษณะกิจกรรม เช่น การจัดกิจกรรมที่เป็นการให้ความรู้ทางศาสนา ศีลธรรมและแนวทางการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ซึ่งอาจจะจัดเป็นครั้งคราว

ด้านการศึกษา พบว่า วัดจัดเตรียมพื้นที่ภายในวัดสำหรับเด็กและเยาวชนให้ศึกษาหาความรู้ และค้นคว้าทางการศึกษาอย่างเพียงพอ เช่น ห้องสมุด ห้องอ่านหนังสือ ห้องทำการบ้าน สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ของ คณิงนิตย์ จันทบุตร (2530 : 53-54) ที่กล่าวว่า บทบาทของพระสงฆ์ในด้านการศึกษา เช่น การให้ที่พักอาศัยกับผู้มาเรียน ให้ทุนการศึกษา

ด้านอาชีพ พบว่า วัดจัดหาบุคลากรที่มาให้ความรู้ทางวิชาชีพที่มีความรู้ดี และมีประสบการณ์ที่เหมาะสมให้ความรู้ในการประกอบอาชีพแก่เด็กและเยาวชน สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ของพระมหารัตนชัย สกลสุภาภรณ์ (2542 : 45-46) พระสงฆ์มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการอบรม ฝึกหัดชาวบ้านให้ประกอบงานอาชีพ ตลอดจนสนับสนุนให้มีการฝึกหัดงานอาชีพในวัด

ด้านสุขภาพอนามัย พบว่า เด็กและเยาวชนที่เจ็บป่วย หรือมีปัญหาสุขภาพต้องได้รับการตรวจจากแพทย์ สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ของภัทรพร สิริกาญจน (2532 : 43-44) ที่กล่าวว่า ในปัจจุบันพระสงฆ์ได้ทำงานสังคมสงเคราะห์ชาวบ้านในทางการแพทย์หลายรูป และเป็นที่ยอมรับของชาวบ้านว่าพระสงฆ์เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการช่วยเหลือชาวบ้านได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ รวมถึงข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่ได้จากการศึกษาในการดูแลเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับการบริการที่ควรเพิ่มขึ้น คือ

1.1 ทางวัดควรจัดให้มีกองทุนสวัสดิการในการให้ความช่วยเหลือด้านทุนการศึกษาที่เพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการสงเคราะห์หรือให้ความช่วยเหลืออย่างมีคุณภาพและทั่วถึง

1.2 วัดและโรงเรียนควรปลูกฝังจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชนเป็นประจำ เพื่อเป็นการ
ความดีให้แก่เด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาส

1.3 ทางวัดควรเสนอแนวคิดโดยให้ข้อคิดในการนำไปพิจารณา และได้แนะนำ
เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคตให้แก่เด็กและเยาวชนรู้จักรับผิดชอบ รู้จักการพึ่งพาตนเองให้
มากที่สุด

1.4 วัดควรจัดให้มีห้องสมุดที่ได้มาตรฐานพอสมควร และจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่
อำนวยความสะดวกในการสอนมาใช้ เช่น คอมพิวเตอร์ หรือการศึกษาทางไกลผ่านทาง
โทรทัศน์เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาเพิ่มเติมให้กับเด็กและเยาวชน
ผู้ด้อยโอกาสหรือประชาชนทั่วไปให้ได้รับความรู้ทั่ว ๆ ไป

1.5 สนับสนุนการสร้างงานให้เกิดขึ้นแก่เด็กและเยาวชน ส่งเสริมงานด้านวิชาชีพ
หลังจบการศึกษา หรือนำเวลาหลังเลิกเรียนไปหางานทำ เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

1.6 จัดหาเสื้อผ้า เครื่องแบบนักเรียนให้แก่เด็กและเยาวชน พร้อมกับสิ่งอำนวยความสะดวก
พอสมควร เพราะถือว่าเป็นสวัสดิการอย่างหนึ่งที่เอื้อต่อการดำรงชีวิต

1.7 ทางวัดควรขอประสานงานความร่วมมือจากคนในชุมชน และองค์การบริหาร
ส่วนตำบลในการดำเนินงานสังคมสงเคราะห์ เพื่อที่ชุมชนจะได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเด็กและ
เยาวชนผู้ด้อยโอกาส

2. ข้อเสนอแนะงานวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาบทบาทของกลุ่มตัวอย่างอื่น ได้แก่ ชุมชน องค์การบริหารส่วน
ตำบล ในการให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสในรูปแบบของเครือข่าย

2.2 ศึกษาผลการดำเนินการช่วยเหลือเด็กที่ประสบความสำเร็จด้านการศึกษาหรือ
อาชีพ เพื่อเป็นกรณีตัวอย่างหรือต้นแบบ

2.3 ดำเนินการทดลองกิจกรรม/โครงการตามยุทธศาสตร์ด้านสวัสดิการและด้าน
อาชีพ